

HRVATSKI *glasnik*

Godina XVIII, broj 18

30. travnja 2008.

cijena 100 Ft

Komentar

Hoćemo li pridonijeti jačanju nacionalne svijesti

Na posljednjoj sjednici Hrvatske državne samouprave predsjednik organizacije iznio je svoje mišljenje o potrebi izrade Strategije razvoja i budućnosti hrvatske zajednice u Mađarskoj, u kojem su navedeni problemi hrvatske zajednice, počev od školstva, veza s matičnom domovinom, pasivnosti mladeži itd. Postavljena su mnoga pitanja, među ostalima „Svjesni smo li našega hrvatstva? Jesu li pedagozi, stručnjaci svjesni svog zadatka? Hoćemo li raditi nešto za jačanje identiteta?” Strategija razvoja vrlo lijepo zvuči, možemo čitati niz takvih rečenica s određenih područja, lijepo napisan dokument, ali ima li realnu podlogu, hoće li se moći ostvariti, to je već drugo pitanje.

Što znači sama riječ strategija? Strategija je način postizanja nekog cilja. A što je cilj? Cilj je ono što se želi postići, a nešto postići, znači doći do čega uz trud. Što je to trud? Trud je ono što ga traži fizički ili umni rad. Dakle, ako krećemo od samoga značenja strategije, potrebno nam je točno odrediti što su naši ciljevi, što želimo postići. Ako se već zna što se želi postići, treba se truditi, ali treba i to znati kako se treba truditi, tj. raditi. Druga ključna riječ nam je budućnost, vrijeme koje će doći, u kojem će živjeti čovjek budućnosti, jer to je čovjek čije će vrijeme doći. Tko su oni? To su naša djeca i mladež. Tako su mislili i skupštinari, naime, na temu razvoja strategije većina njih je spo-menula odgoj i obrazovanje, koje utječe na mlade naraštaje već od svoje treće godine, sve dok ne odrastu. To je upravo ono vrijeme kada se razvija ličnost, kada se može utjecati na osobu, kada se ugleda na svoje odgojiteljice, učiteljice. Slušajući preko hrvatskih medija o strategiji razvoja znanosti i obrazovanja Hrvat-ske, čula sam ovo: planiramo svako dijete od najmlađe dobi. Naša bi zajednica to mogla činiti lakše jer nas je malo, upravo zbog toga svaka bi nam osoba trebala biti važna, istaknuta, jer zna se da se krug sužava. Jesmo li svjesni zadatka? Hoćemo li pridonijeti jačanju nacionalne svijesti? Postavljam i ja pitanje. Možemo li se odreći svojih nekih navika kratkoročnih ciljeva u korist dugoročnog razvoja, u korist naše mladeži?

Je li svi koji su odgovorni u svezi s tim, ozbiljno razmišljaju o strategiji razvoja i budućnosti, kada svojoj djeci ne nauče hrvatski jezik, kada svoje dijete ne upisuju u hrvatsku školu iako bi za to imali mogućnosti, kada ne pretplate na jedini hrvatski list koji se u našoj državi objavljuje, kada prilikom raspodjele novčane potpore samo 12% odvoje za dječje programe i programe za mladež?

Odisti treba dobro razmisliti strategiju razvoja, od postavljenih ciljeva, preko truda, radi budućnosti ne zaboravljajući ni odgovornost.

beta

„Glasnikov tjedan”

Izgleda kako su Hrvati dobro prošli na državnom ispitu o dopunskom financiranju manjinskih samouprava. Predsjednik HDS-a izjavio je da su manjinske hrvatske samouprave u odnosu na prošlu godinu dobile 28 milijuna više. Zacijelo je tako jer da se to izračuna, potrebno je dosta strpljenja, pomnožiti dobivene bodove i tako dalje i tako dalje. U trokutu u kojem sam se kretala prošloga

koja želi nešto i one koja dijeli nešto. Vizije i programi zasada su tek kuloarski razgovori bez jakih koncepcija i iscrpljuju se u priči tko koliko i na koji način zarađuje.

Matica hrvatska Pečuh predstavila se kulturnoj javnosti triju država, Hrvatske, Bosne i Hercegovine i Srbije, u sklopu drugog po redu Festivala ogranaka Matica hrvatskih, Tuzla, Pečuh,

Osijek i Subotica. Svojim sudjelovanjem pobrali su sve pohvale i zasjenili ostale. Koliku su oni napravili pri tome reklamu Hrvatima u Mađarskoj, nemjerljivo je u omjerima dopunskoga financiranja ili zajamčene svote za djelatnost koju naše udruge nemaju. Ako mi sami ne prepoznamo strateški važne formule i ne podupiremo ih, već i mi budujemo nekim čudnim sustavom bodova, njih doista sutra neće biti, ostat će statistike koje itekako „crno” djeluju na bijelom papiru, ali udovoljavaju formi, nažalost često tek i samo formi.

Jorgovani cvjetaju i opijaju nas svojim mirisom, kao i „divojke” vjesnici mjeseca svibnja, cvijeća, zelene trave, prvih plodova proljeća... Mjesec majka. Prva nedjelja svibnja Majčin je dan. Ovih smo dana i mi majke počašćene ljubavlju i pažnjom naše djece. Ljubavlju i pažnjom koja se ne iscrpljuje u jednom danu, nego bi trebala biti sastavni dio naših života.

Branka Pavić-Blažetin

Opraštanje u budimpeštanskom HOŠIG-u

Aktualno

Metodička radionica u Pomurju

U organizaciji Odbora za odgoj i obrazovanje HDS-a, 15. travnja u Osnovnome prosvjetnom središtu „Nikola Zrinski“ u Keresturu ustrojena je metodička radionica za učitelje hrvatskoga jezika. Na stručnom sastanku bile su nazočne učiteljice hrvatskoga jezika iz svih hrvatskih pomorskih škola.

Uime domaćina metodičku radionicu otvorila je Ana Kovač, ravnateljica keresturske osnovne škole i članica Odbora, pozdravljajući sve nazočne, među njima Angelu Šokac-Marković, dopredsjednicu Odbora odgoja i obrazovanja. Učenici osnovne škole pozdravili su goste s kratkim dijalogom na kajkavskome narječju.

Uvodnim se riječima obratila Angela Šokac koja, kao učiteljica u praksi, dobro je upoznata s problemima osnovnih škola s predmetnom nastavom. Radionica je organizirana upravo zato da se saberu problemi podučavanja hrvatskoga jezika, da se razmijene iskustva, koja mogu poslužiti i mlađim kolegama. Spomenula je i problem nedostatka udžbenika u školama predmetne nastave, naime, prema njezinu mišljenju ako je cilj da se djeca koja se školuju u tim ustanovama tijekom nekoliko godina služe jezikom, kao jezikom svakodnevice, onda treba napraviti put temeljem čega treba krenuti. Kako reče, sadašnji udžbenici za to nisu najpogodniji, nedostaju oni tekstovi putem kojih bi djeca naučila ne samo po jednu riječ nego izraze, rečenice, kojim bi se mogla služiti pri razgovoru. Nedostaju vježbe koje se vežu uz te tekstove. U svezi s tim zatražila je pomoć nazočnih učiteljica, naime, dobro bi bilo izraditi priručnik onih tekstova koji se vežu uz program. Teme su dane po godištim, također i potrebno rječničko blago. Tekstovi bi se morali oslanjati na svakodnevnog govor. Trebalo bi da se sastanu radne skupine koje bi to radile.

Netko od sudionika spomenuo je i nužnost radnih zadataka za državne ispite. Kod ostalih jezika oni se mogu pronaći na hrpe, ali iz hrvatskoga jezika nema. Nakon rasprave slijedio je ogledni sat u 3. razredu s temom „proljeće u mome kraju“, koju je održala

Angela Šokac s niz nastavnih pomagala i igrice. Predstavljeno je i nastavno pomagalo programa „Mano-horvat“ što ga je izradilo bajsko d. o. o. Profi-media. Njime se bilo tko može koristiti na internetu utipka li stranicu: mano.hu/horvat/. Donát Borsodi, upravitelj poduzeća, prikazao je na koji se način može služiti tim programom.

Na kraju stručnog dana dopredsjednica je sažela radionicu prema sljedećem: *Što se i danas dokazalo, potrebno je okupiti naše nastavnike, svaki čovjek mora biti motiviran u svome radu. Ako neki nastavnik osjeća iza leđa neku potporu, nekakvu pomoć ili brigu, onda će se drukčije latiti posla. Naši su nastavnici pomalo zapušteni. Pustili smo ljude da rade i da se snalaze kako znaju.*

Kritike dobijemo dovoljno, prigovaraju nam da djeca ne govore jezik i krivci su uvijek nastavnici, ali nitko dosada nije gledao imaju li sve one uvjete, ona pomagala koja su im potrebna za uspješan rad. Znao se početak i kraj, ali što je između, nikoga nije zanimalo. Mislim da je znatno bolje i čovječnije posjetiti ustanove na mjestu. Ni djeca ni kolege se ne moraju ustručavati jer smo svi suočeni s istim teškoćama, treba naći nekakav izlaz iz te situacije. Sigurna sam da se naši učitelji zalažu, pa ako primjećujemo njihov rad, ako ih okupimo, ako im dajemo neku potporu ili im ulijemo neku snagu, sigurno će se to odraziti i na njihovu radu.

Danas smo se suočili s time, bili mi u Zali, Bačkoj ili Baranji, naši su problemi isti, pa je krajnje vrijeme da se suočimo s našim teškoćama. Zajedničke probleme trebamo zajedno i riješiti.

Radionice će se nastavljati, održat će se i u drugim regijama, a kontaktiranje s učiteljima nastavljat će se radi izrade priručnika.

Beta

BUŠEVEC – Centralni folklorni ansambl Gradišćanskih Hrvatov u Beču, Kolo-Slavuj, u kom su kotrigr i mladi Gradišćanci iz Ugarske, prvoga aprilskoga vikenda je gostovao u partnerskoj općini Koljnofa, u Buševcu. Subotu, 5. aprila, Kolo-Slavuj je dao bogati folklorni program pod naslovom *Tanci i jačke Gradišćanskih Hrvatov*, pod peljanjem i s koreografijama Štefana Novaka i pod muzičkim dirigiranjem Kristijana Karalla. Koloslavujci su drugi dan polipšali i nediljnu mašu s vjerskimi jačkami iz Gradišća. Dvodnevno gostovanje u Turopolju je zaistinu stalo u znaku prijateljstva, pokidob Buševac prik Koljnofa sudjeluje u trodržavnom školskom programu i s bečkim Gradišćanskohrvatskim centrom, kade pak imaju redovne probe i folklorashi. Donedavna potpredsjednica Kolo-Slavuja, Koljnofka Inga Klemenšić je u zadnji čas neophodna moć u organizaciji turnejov, ke je za svoje bečke folklorashi jur nariktala prethodno u Gradišću, kot i u Baranjskoj županiji.

KEMLJA – Kako nas je informirala predsjednica mjesne Hrvatske manjinske samouprave Marija Nović-Štipković, dođući miseci će biti dost gusti za hrvatsku zajednicu u ovom naselju. Prik internetske mreže je dospilo ono pismo u kom pišu školari i učitelji jedne osnovne škole iz Požege da bi rado došli u Kemlju. Peljačstvo obrazovno-odgojne ustanove kot i nadležni seoski i manjinski zastupnici su im se javili da je čekaju krajem majuša. Toga vikenda se slavi Dan herojev kot i srušenje majpana (majuškoga driva) pak će gostom vjerojatno biti interesantno uživo pratiti sve te zgoditke na sjeveru Gradišća. Kemlja na općinskoj razini gaji veze s jednim talijanskim naseljem. Iz mjesta Cartigliana će prvoga junijskoga vikenda dojt oko pedesetimi na povratni pohod da bi znova skupa potrošili s tovaruši bezbrižne minute u veselju. Marija Nović-Štipković pak pripravlja jedno presenećenje i za svoje pomoćnike u hrvatskom djelovanju ter se planira putovanje na životnom putu Mate Meršića Miloradića. To zlamenuje da bi Kemljanci najprlje poiskali njegovo rodno selo Frakanavu, mjesto školovanja Kiseg, pak i te štacije kade je bio Miloradić kapelan i farnik, u Velikom Borištofu, Filežu. Ova interesantna ekskurzija bi bila zahvalnica tim ljudem kim je još važna hrvatska rič, a pripravni su se za to i zalagati.

ŠELJINSKA HRVATSKA SAMOUPRAVA
POZIVA VAS NA
III. DALMATINSKU VEČER

KOJA ĆE SE ODRŽATI U ŠELJINSKOM
DRAŠKOVIĆEVU DVORCU
11. SVIBNJA 2008. U 18 SATI

U KULTURNOM PROGRAMU
NASTUPAJU:

HKUD „ŽELJEZNIČAR“ RH
KUD GRUBIŠNOG POLJA RH
ŽENSKI PIJEVAČKI ZBOR AUGUSTA
ŠENOE, PEČUH

VEČERA S DALMATINSKIM
SPECIJALITETIMA 3000 FT / OSOBA
NAKON VEČERE DALMATINSKA FEŠTA

JAVITE SE NA TELEFON: 30/500-1563

BAJA – Na Visokoj školi Józsefa Eötvösa u Baji u ponedjeljak, 21. travnja, ove godine, u dvorani C/32 priredeno je predstavljanje knjige mr. Marija Berečića „Željezna horda“, koju je predstavila lektorica Iva Bezinović. Bivši lektor hrvatskoga jezika u Baji, došao je iz Sosniewica u Poljskoj, gdje trenutno radi. Uz narečenu knjigu predstavio je još i svoj magistarski rad o slavenskom piscu Adamu Tadijeviću. Kako nam reče voditelj hrvatskog odjela Katedre za strane i narodnosne jezike, profesor Živko Gorjanac, predstavljanju su bili nazočni studenti, i nekoliko naše aktivista.

KALAČA – Hrvatska manjinska samouprava grada Kalače u subotu, 10. svibnja, ugostit će amatersku kazališnu skupinu HKUD-a iz vojvođanskog Ljutova (Mirgeš), koja će prikazati komediju Matije Poljakovića „Ode Bolto na ogled“. Predstava će se održati u Gradskom kazalištu u 19 sati.

PEČUH – Mađarski kralj Sveti Stjepan tisuću i devete godine izdao je naredbu za utemeljenje Pečuške biskupije, koja je tada objedinila četiri županije: Baranju, Tolnu, Požešku i Valpovačku županiju. U povodu proslave skorog milenija obnovit će se u potpunosti pečuška katedrala te Trg Svetog Stjepana. Ove se godine organiziraju razne kulturne priredbe, a u jubilarnoj 2009. godini održat će se središnje proslave. Nedavno je u Pečuhu predstavljena knjiga o povijesti Pečuške biskupije na mađarskom, njemačkom, engleskom i hrvatskom jeziku. U organizaciju priredaba proslave tisuću godina Pečuške biskupije uključit će se i Đakovačka biskupija iz Republike Hrvatske.

Nova potpora manjinskim samoupravama

Državno tajništvo za manjine i nacionalnu politiku Ureda premijera 17. travnja 2008. u Budimpešti organiziralo je tiskovnu konferenciju o načelima diferencirane potpore manjinskim samoupravama, te o iskustvima novog načina potpore radu manjinskih samouprava.

Tiskovnoj konferenciji nazočio je Péter Kiss, kancelar ministar, Ferenc Gémesi, državni tajnik za manjine i nacionalnu politiku Ureda premijera, i Erika Németh, glavna ravnateljica Glavnog odjela za nacionalne i etničke manjine Ureda premijera. Na susretu Péter Kiss izložio je novi način financiranja manjinskih samouprava naglasivši kako, osim zajamčene državne normative, one samouprave koje imaju dodatnih zadataka, dobivaju dodatnu potporu, koja se ravna prema ostvarenim zadacima. Kod mjesnih manjinskih samouprava to iznosi prosječno 142.000 Ft, a kod županijskih samouprava čak 153.000 Ft više u odnosu na prošlu godinu. Naglasio je kako se može reći da ovaj novi sustav financiranja dobar je smjer Vladine politike prema manjinama kojima ona potpomaže aktivne, za manjinsku zajednicu uspješno djelujuće samouprave.

Natječaji su se mogli predati do 1. veljače, a petočlani odbor ocijenio ih je do 15. travnja. Od 2063 manjinske samouprave u Mađarskoj njih više nego 80% predalo je natječaj za dodatnu potporu za izvršenje zadataka, a od poslanih natječaja 2% nije bilo valjano. Već i ti brojevi sami po sebi pokazuju veliku aktivnost manjina, koja će se vjerojatno i nadalje nastaviti. Diferenciranu potporu samo-

uprave će dobiti u dva jednaka obroka, do 15. svibnja i 15. kolovoza 2008. godine.

Ferenc Gémesi u svojem izlaganju imenovao je najaktivnije u natječaju: slovenska manjina (100%), odnosno rumunjska manjina (91,8%). Najviše natječaja pristiglo je iz Tolnanske (92,6%) i Željezne županije (90%). Državni tajnik naglasio je da od 1100 romskih manjinskih samouprava 828 predalo je svoj natječaj, a znatan broj natječaja pristigao je i od njemačke, slovačke, hrvatske manjine. Od mogućih 100 bodova najviše (90) bodova postigla je ciganska samouprava iz Dabasa, njemačka manjinska samouprava III. okruga, odnosno sarvaška slovačka samouprava.

Na konzultacijama predstavnicima manjinskih samouprava mogli su referirati o postignućima, odnosno o daljnjim planovima, te vrednovati taj novi sustav raspodjele državne potpore za manjinske samouprave. Izgleda kako su u biti manjinske zajednice, bar iz rečenoga i onoga što se čulo, zadovoljne načinima raspodjele diferencirane potpore. Među govornicima bio je i Štefan Krizmanić, predsjednik Hrvatske manjinske samouprave Hrvatskog Židana. Kao načelnik sela i predsjednik manjinske samouprave u tom naselju, Krizmanić je u svojem izlaganju istaknuo važnost potpomaganja takvih naselja koja su baza Hrvatske u Mađarskoj, gdje su materinski jezik i tradicija još živi i svakodnevni. Naglasio je kako su to temeljne odrednice na kojima bi trebalo nadalje razrađivati načela bodovanja pristiglih natječaja za raspodjelu sredstava za ostvarenje dodatnih zadataka.

Bea Letenjei

BEČ – U izdanju Djelatne zajednice narodnih grup u Gradišću, izašli su CD-romi s jezičnim tečajima za učenje jezika narodnih grup u Gradišću. Pod geslom „Učiti jezike, graditi moste“ se nudi tečaj za hrvatski, ugarski i romski jezik. Paket obuhvaća tri CD-rome za hrvatski, ugarski i romski jezik. Tečaj je sastavljen za odrađene i ima svega skupa 12 lekcijov. Od jeseni prošloga ljeta se jur hasnuje na narodni visoki škola u Gradišću. Djelatna zajednica je i sastavila peterojezični (hrvatski, ugarski, romski, nimški i engleski) CD-rom o povijesti Gradišća. CD-rom "80 ljet Gradišće" je izašao u suradnji s ORF-om i daje pregled o povijesti Gradišća i o narodni grupa u zemlji. Predstavili su i daljnje projekte Djelatne zajednice. Tako će u jeseni izdati drugi dio jezičnoga tečaja. Zvana toga su za dojučerje ljetu predvidjeni knjiga i CD-rom k povijesti panonskoga prostora. Na ovom trojezičnom projektu djeluju momentano učitelji iz Gradišća i Ugarske, a ovo učilo kanu staviti na raspolaganje 500 školam ov i onkraj granice. Djelatna zajednica postoji poldrug ljeta. Projekte ona financira iz jubilarnoga fonda zemaljske vlade prilikom 80-ljetnice Gradišća. Paket CD-ov s trimi jezičnim tečajima stoji deset eura i se more kupiti kod Hrvatskoga kulturnoga i dokumentarnoga centra u Željeznu. CD-rom o povijesti Gradišća će se besplatno podeliti na glavne i sridnje škole. Djelatna zajednica predviđa izdanje poreznoga i gospodarskoga leksikona, i to na nimškom, slovenskom, hrvatskom, ugarskom, slovačkom, češkom i poljskom jeziku.

KOMLÓ – Od 22. do 24. lipnja 2008. u gradu Komlóu održat će se 18. međunarodni festival dječjih zborova „Zoltán Kodály“ s ciljem promocije Godine interkulturalnog dijaloga 2008. Prijaviti se mogu svi zborovi uz napomenu da je gornja dobná granica članova zbora 16 godina te da zbor smije brojiti najviše 50 članova. Također, strani sudionici u svoj repertoar obvezno uvrštavaju i Kodályeve ili Bartókove skladbe, a organizacija festivala šalje neke od njihovih partitura na zahtjev. Zborovi pak odabiru partituru po vlastitom izboru. Drugi međunarodni seminar i radionica u sklopu interkulturalnog dijaloga bit će održan od 27. do 31. srpnja tekuće godine u Debrecinu pod nazivom Uloga i mogućnosti zbornog pjevanja u interkulturalnom dijalogu i zbližavanju.

Mjenovo – Unda

Nova mogućnost u daljnjem partnerstvu?

Undanski i mjenovski školarci ter pedagozi skupa

Tomu je jur već od 18 ljet da je Jelka Perušić pitala direktoricu undanske osnovne škole da li bi se sprijateljili s mjenovskom školom u Austriji. Na pozitivan odgovor se je začelo kontaktiranje, i od ljeta do ljeta su se dica i učitelji/ce redovito strefili negda na Undi, negda na Mjenovu, ili na drugi povijesni ili turističko zanimljivi mjesti. Ova veza je stupila na vrhunac kada su se spomenute škole uključile u EU-projekt Comenius, od 1999. do 2003. ljeta. Lužički Srbi (Sorbi) iz Njemačke, Slovenci iz Austrije, Hrvati iz Austrije i Ugarske su sudjelovali tri i pol ljeta na različiti programi. Voditeljica projekta Elisabeth Seifried iz Mjenova je točno, praktično i oduševljeno djelala skupa s kolegami/kolegicama iz spomenutih zemalja.

Čuda ča se je prominilo od početka. Europska unija je primila i Ugarsku, otprli su se hatari, pada broj dice, a zbog toga su zašla mala sela u sve teže situacije. Kad nije dice, sve teže je obdržati voljene i cijenjene ustanove: škole i čuvarnice. Sve je gvišnije da od jeseni i undanska čuvarnica ter i škola si zatvara vrata, i hrvatska rič će se podučavati u ugarskoj okolini, u susjedni škola. (Ako to želju roditelji i imat će dovoljno dice u grupa.)

Zbog toga je ovolutošnji protulični susret Undancev i Mjenovcev bio jako važan jer znalo se je da se mora nešto prominiti, ponuditi zbog nove situacije ako se želji partnerstvo i nadalje očuvati. Dica su ovput, 17. aprila već slobodno došla piše kroz hatar iz Mjenova na Undu iako je bilo malo godinasto vrime. Znatiželjno su gledala usput lovačko čekališće, kamilicu kraj lapta, big srne. Drago im je bilo ponovno prijateljstvo s

undanskom dicom uz razne i zanimljive igre u kulturnom domu, kade je je fileški načelnik Hanzi Balogh isto tako posjetio. I dokleg su se dica igrala, odrasli su pregledali nove mogućnosti. Od jeseni u mjenovskoj čuvarnici će se upeljati trojezičnost. Uz nimški ter hrvatski će dica pokusiti i ugarski jezik, kako se je to u Filežu već ugodalo. Seoski predstojnik Petar Buzanić je rekao da dotična čuvarnica bi imala mjesta i za male Undance/Undanke. Franjo Guzmic, Načelnik Unde, je tužno odgovorio da nažalost jako malo dice imaju u selu. Najesen samo jedno dite, a i kasnije samo tri-četire. Eržika Pajrić, peljačica undanske osnovne škole, misli da se roditelji morebit meru boju od trih jezikov, jer nazadnje pak ugarsko znanje će im biti slabije. Direktorica mjenovske škole Sisi Seifried je naglasila da didaktičke metode ke razvijaju prvenstveno govor i svakodnevne izraze te bi svakako pojačale dicu u znanju jezikov, dokle se upišu u 1. razred. No financijska i zakonska pitanja se još moraju pregledati. Na kraju su se dogovorili da će undanskim roditeljem informacije prikdati da se malo premišljavaju o novimi mogućnosti. Mjenovski peljači će poiskati i konkretna podupiranja jezičnih programov za novo druženje ovih sel.

Minjanje spomen-darov i pokloni su već značili kraj susreta, kojega su ovput s ugarskimi jačkami polipšala mjenovska dica ke je s njimi zavježbala Elfi Karall, učiteljica ugarskoga jezika. „Bújj, bújj zöld ág, zöld levelecske” oduševila je nas pjesma, a protulično veselje nije se bliskalo samo iz prirode, nek i iz oči naše dice.

Marija Fülöp-Huljev

Foto: Sisi Seifried

GRADIŠĆE – Mnogim je dalo jur minulo ljetu glavobolje, kako će izgledati budućnost Narodnosnoga kupa koji se odvija jur već od trideset ljet med školarci Hrvatskoga Židana, Petrovoga Sela i Gornjega Četara u tri športski grana: u nogometu na malom i velikom igrališću i u divojačkom rukometu. Pokidob u ovom športskom turniru većinom se naticaju učenici gornjih razredov, škola Hrvatskoga Židana je od ovoga ljeta vanspala, pokidob od septembra je ukinuta nastava za gornje razrede. Po riči Edite Horvat-Pauković, ravnateljice Dvojezične škole u Petrovom Selu, najprlje su poiskali ponudom za trećega partnera Osnovnu školu Koljnofa. Dvojezična škola „Mihovil Naković” je od sebe odrinula ovu mogućnost zavolj daljine, zato su organizatori dalje iskali i našli su naticatelja unutar granic Željezne županije. Dvojezična škola „Jožef Kočiš” u Gornjem Seniku (Felsőszölnök) će se rado priključiti ovom športskomu družanju Gradišćanskih Hrvatov, pokidob i sam školski direktor Tamaš Časar je u stalnom kontaktu s drugimi direktoricami naših škol. Prvo slovensko-gradišćansko-hrvatsko športsko naticanje je predvidjeno 10. junija, utorak, u Gornjem Četaru.

KOLJNOF – Koljnofsko hrvatsko društvo na čelu s Franjom Grubićem, ujedno i s načelnikom sela, na početku ljeta svenek skupastavi svoj djelatni program za aktualno ljetu. Uz organizaciju mjesnih priredab, ovo društvo se brine i za stručno peljanje pojedinih družtav, za popravljanje instrumentov i nabavljanje žicov ter za osiguranje narodnih nošnjev za tamburaše, i za nedavno osnovanu folklornu grupu. U planu med važnimi zgoditki je spomenuto majuško veselje, školski hrvatski čitalački i tamburaški tabor u misecu juniju, trgadbeni festival u septembru ter adventski sastanak starijih ljudi. Što naliže partnerskih kontaktov, ovo društvo ima najšareniju ter najbogatiju listu hrvatskih prijateljstav. Tako početak augustuša jur mnogo ljet svenek najde Koljnofce kod starih prijateljjev u Bibinju, tako će biti i ovo ljetu (od 1. do 4. augustuša), na sredini septembra buševečki folklorashi su na dvodnevnom gostovanju u Gradišću, dokle je Hrvatsko seljačko pjevačko društvo Podgorac Gračani krajem majuša gost Koljnofa. Unutar družstva aktivisti i dalje djelaju na pobiranjju i ovjekovječenjju mjesnih običajev. U pripremi su za scensku predstavu i za snimanje na DVD-u Žetveni običaji, a isto tako dura dalje skupljanje lokalnih kinčev; tradicij vezano uz održavanje blaga, pripravljanje specijalnih jilov, crikvene svetke itd.

Najbolji u hrvatskom jeziku su ljetos (sliva) Petroviščanka Klaudija Škrapić, Petroviščan Tamaš Haklić i Nardarci: Aron Verhaš ter Petra Kolnhofer iz gornjočetarske osnovne škole

Scenarij regionalnoga jezičnoga naticanja u Gradišću jur ljeta dugo je isti, kako i krajnji rezultati glede znanja naših školarov. U organizaciji Pedagoškoga centra unutar Zapadnogarskoga sveučilišnoga centra Savaria u Sambotelu, Dvojezične škole u Petrovom Selu ter Željezožupanijske hrvatske samouprave, su se 15. aprila u petrovskom kulturnom domu našli najbolji učenici hrvatskoga jezika iz Bizonje, Kemlje, Koljnofa, Gornjega Četara, Narde, Hrvatskih Šic i Petrovoga Sela, u pratnji svojih školnikovic i

Petroviščanka Žofika Isak prikazuje dare za treće mjesto u prvoj kategoriji od glavne organizatorice Edite Horvat-Pauković

Domaći tamburaši su svirali gostom

Regionalno jezično naticanje gradišćanskih školarov

Jug na čelu u hrvatskom znanju

Svi naticatelji od sjevera do juga Gradišća

direktorice. Domaćini su najprlje prikazali bogati kulturni program s tamburaši, tancoši i recitatori, a goste je pozdravila glavna organizatorica, savjetnica za gradišćanski jezik kot i direktorica Dvojezične osnovne škole u Petrovom Selu Edita Horvat-Pauković. Ona je predstavila člane žirija: Zlatku Benčić, bivšu nadzornicu hrvatskoga jezika u Gradišću, Mirka Berlakovića, nekadašnjega direktora borištofske Glavne škole, ter predsjednicu stručne komisije Editu Mühlgaszner, nadzornicu za hrvatsko školstvo u Austriji. Sve skupa 23 učenici su riješili usmene zadaće ke su sastavljene po različiti tema, a potom su morali govoriti o određenoj slici i, naravno, odgovoriti na pitanja žirija. Po ukusnom objedu u restoranu Gorica je

slijedio najzanimljiviji dio dana, proglašenje rezultata. Mirko Berlaković u zastupničtvu žirija je naglasio da kemljanski i bizonjski učenici su ga ljetos sa znanjem presenetili jer su znatno bolji bili u govornom jeziku nek u projudci ljeti. Rezultati pak prez sumlje potvrđuju da hrvatski jezik u svojoj tečnosti i u svakidašnjem žitku je živ još na jugu Gradišća.

U prvoj kategoriji (3-4. razred) na trećem mjestu je naticanje završila Petroviščanka *Žofika Isak*, drugo mjesto je dobio *Tamaš Tarloš* iz Koljnofa, a prvo mjesto je pripalo ovput Nardarki, školarici iz Narde, *Petri Kolnhofer*.

Druga kategorija, s učenicima 6-7. razreda, je donesla veselje Koljnofki *Silvani Pajrić* na trećem mjestu, drugo mjesto je zauzeo Petroviščan *Robert Garger*, a najbolja je nastala u ovoj grupi *Klaudija Škrapić*, takaj Petroviščanka.

Med učenicima 7-8. razreda je najteže bilo ocijeniti pravo znanje naticateljev, ali na kraju je još uspjele. Petroviščan *Ivan Vujčić* ovput se je morao zadovoljiti s trećim mjestom, dokle je *Šarolta Varga* iz Hrvatskih Šic, učenica gornjočetarske škole, postala druga, a prvo mjesto su morali podeliti dva mladići: domaćin *Tamaš Haklić* ter *Aron Verhaš* iz Narde, učenik gornjočetarske škole.

Uz pobjednike nijedan naticatelj nije se domom vrnuo praznimi rukami. Polag potpore Šparne kase Savaria, Željezožupanijske hrvatske samouprave ter Hrvatske manjinske samouprave Petrovoga Sela su svim diozimateljem predani mali pokloni.

-Tiho-

Intervju

„Pitanje školstva i učenje hrvatskoga jezika nije sigurno da uvijek treba centralno riješiti“

Na skupštini održanoj u Prisiki 19. travnja, povela se rasprava oko strateškog razvoja i budućnosti hrvatske zajednice u Mađarskoj. Budućnost je gotovo svatko poistovjetio s očuvanjem jezika, što je pristo povezano sa školskim pitanjem. Postavljen je niz pitanja, zašto su se ukidale naše škole, zašto roditelji hrvatskoga podrijetla upisuju djecu u druge škole, zašto djeca u školama predmetne nastave ne nauče hrvatski jezik koliko bi se to očekivalo itd. Došli su na vidjelo i konkretni problemi kod pojedinih škola, npr. u Mohaču ili u peštanskoj gimnaziji. Gabor Gyórvári, predsjednik Odbora za odgoj i obrazovanje, iznio je svoje stajalište na skupštini. Zapitali smo ga za mišljenje te o djelovanju Odbora.

Razgovor vodila: Bernadeta Blažetin

Odbor za odgoj i obrazovanje HDS-a možda od svih drugih odbora oduvijek je imao najviše zadataka, a izgleda da će ih imati i nadalje. To se ispostavilo i na skupštini, naime, najviše vremena je bilo posvećeno školstvu.

– Kada se govori o budućnosti Hrvata ili čuvanju identiteta, tu se odmah uključuje i školsko pitanje, što je i normalno, no već sam u više navrata iznio svoje mišljenje da bi se morao mijenjati pristup cijeloj situaciji. Pitanje školstva i učenja hrvatskoga jezika nije sigurno da uvijek treba centralno riješiti, odbori, državna samouprava itd., jer su rješenja i problemi specifični, u svim regijama, u svim naseljima drukčiji. Mi smo pokušali početkom ovog saziva obilaziti ona mjesta u kojima ima problema, na licu mjesta ih rješavati. Jednako tako pokušamo nazočiti i na drugim platformama, gdje se to sve odvija, to su ministarstva, one organizacije kod kojih mislimo da možemo nešto postići, to je Odbor za nacionalne i etničke manjine pri Ministarstvu obrazovanja i kulture, Odbora za financiranje manjinskih ustanova pri Uredu premijera itd. Sva ta su pitanja povezana dijelom sa školstvom i preko toga s budućnošću Hrvata u Mađarskoj. Kao takvo odmah se postavi pitanje tko će riješiti i kako. Mi to učinimo, ali ne smijemo zaboraviti da i sami roditelji moraju napraviti prve korake, oni se moraju izjasniti. Već bismo trebali naviknuti na to. Zašto je problem izjasniti da ja za svoje dijete želim i tražim nastavu hrvatskoga jezika, štoviše, ako sam ponosan na svoju pripadnost, onda ću to činiti, a zatim treba riješiti iz onih sredstava koja nam zakon omogućuje. Slična je situacija u Mohaču. Ne mora Mohačka čitaonica riješiti problem nastave hrvatskoga jezika, nego se to može riješiti u školskom sustavu. Lokalna samouprava mora uvrstiti u svoj program od jednih od osnovnih škola, ako roditelji ne žele upisati svoje dijete u tu školu, nije problem, oni mogu kao učenici-gosti biti uključeni u taj program. Što je činjenica, nije dovoljno učiti hrvatski jezik samo dva sata tjedno i čim nastavu hrvatskog jezika uključimo u zakonski sustav, onda to ima i svoje zakonske posljedice, onda to mora biti u četiri sata.

Nažalost, prošle su se godine zatvorile neke naše manjinske ustanove, katkad možda i greškom neznanja voditelja i uzdržavatelja za razne mogućnosti. Ti kao ravnatelj ustanove uhodan si i u praksu. Može li vaš odbor u tom problemu pomoći?

– Sve materijale koje smo uspjeli dobiti dosada i od ministarstva ili bilo kojih organa, sve smo uputili ravnateljima i samoupravama, ali na kraju krajeva najveći je problem da čim dolazi do nekih promjena u sustavu, to je odmah i egzistencijalno pitanje. Kada se moraju spajati ustanove, kada se radi o tome da će jedna postati okružna, a druga podružnica, opet je egzistencijalno pitanje, stoga nekima nije u interesu razmišljati zajednički, i ništa se ne događa. Nije uvijek u pitanju samo novac, jer ako ćemo se pokazati poslom, onda ćemo naći i rješenja za naše probleme. Mogao sam ja to na vlastitom iskustvu naučiti u vlastitoj ustanovi. Dolaze nam i predstavnici ostalih manjina čuditi se kako smo to postigli što jesmo. Jedini je odgovor da nitko drugi neće biti zainteresiran, nitko drugi za to neće se zalagati ako neće voditelj ustanove, ako onaj dotičan koji je najuže povezan s tom situacijom, to ne napravi.

Ima li Odbor svoju strategiju hrvatskoga manjinskog školstva?

– Državna samouprava odnosno naš odbor ima inicijativu koja je dosta općenito formulirana, to je podneseno i prihvaćeno prije godinu dana, ali prilikom tih rasprava i usklađivanja suočili smo se s time da jednostavno same ustanove, voditelji, samouprave nisu jednako zainteresirani u tim tijekovima. Oni će gledati ponajprije svoju egzistenciju, financijsku potporu vlastitoga mjesta, a pitanje pripadnosti i identiteta zadnje je od svih pitanja, i na kraju krajeva zato smo u takvoj situaciji u kakvom jesmo. Želimo li spasiti manjinsko školstvo, recimo u jednoj regiji, i kada predložimo da bilo bi najbolje spojiti neke škole, nije prihvatljivo za neke osobe zbog egzistencijalnih problema i oni taj proces odugovlače dok mogu. Ako postoji neka tromost ili pasivnost u svezi s tim, onda je jako teško doći do nekih pomaka i sve sporo ide, zato se ponovno vraćamo „polaz-

noj peći u plesnim školama“. Na kraju krajeva se čini da nismo postigli one rezultate koje smo mogli, izgleda demokracija tako funkcionira.

Među programima Odbora pronalazimo Croatiadina natjecanja za učenike, taboru u Vlačićima, metodičke radionice i sondiranje školskih ustanova. Što se podrazumijeva pod sondiranjem?

– Sondiranje znači prikupljanje podataka o manjinskim školskim ustanovama, da ne bismo imali krive informacije, npr. da je ustanova prešla na dvojezičnost, a godinama se ništa ne čini po tom programu. Sondiranje i postavljanje pitanja ide na dva jezika. Ravnatelji znaju onu terminologiju općenitu za cijelu školu, a učitelji hrvatskoga jezika poznaju terminologiju na hrvatskom jeziku i zajednički popunjavaju, na taj način dobijemo odgovarajuće informacije, i tako ćemo dobiti pravu sliku. To su uglavnom anketni listići koje kada ispunjeno pristižu, Odbor će ih zbrojiti, pa ćemo vidjeti kakvo je stanje, tako dalje koraknuti.

Odbor je ove godine odlučio da će raspisati natječaj za voditelje tabora u Vlačićima. Ima li prijavljenih?

Da ima, više negoli mjesta, pa će Odbor nezadugo odlučiti o tome tko će biti izabran. Vjerojatno ćemo imati dva voditelja za dva tabora da ne bi bilo prenaporno za jednu osobu. Planiramo uključiti u to i naše gimnazijalce iz Budimpešte i Pečuha, malo da ih osposobimo. Evo, radimo na tome da uključujemo u takve poslove i našu mladež, koja bi poslije mogla preuzeti takve funkcije.

Program pečuskoga Hrvatskog kazališta

za svibanj 2008. g.:

15. svibnja 2008., s početkom u 18 sati – otvorenje izložbe umjetnika Jánoša Erdősa.
Mjesto: Galeri(j)a-Csorop(t)-Horda

15. svibnja 2008., s početkom u 19 sati – Slawomir Mrożek: Emigranti (**pretpremijera**)

Mjesto: pečusko Hrvatsko kazalište

16. svibnja 2008., s početkom u 15 sati – predstava Zagrebačkog ZKM-a: Dijete iz limenke

Mjesto: Omladinski dom u Pečuhu (IH, Pécs)

16. svibnja 2008., s početkom u 19 sati – Slawomir Mrożek: Emigranti (**premijera**)

Mjesto: pečusko Hrvatsko kazalište

17. svibnja 2008., s početkom u 19 sati – Slawomir Mrożek: Emigranti

Mjesto: pečusko Hrvatsko kazalište

19. svibnja 2008., s početkom u 19 sati – Slawomir Mrożek: Emigranti

Mjesto: pečusko Hrvatsko kazalište Pečuh

23. svibnja 2008., s početkom u 19.30 sati – Antun Karagić: Pošteni varalica

Mjesto: Čikerija

26. svibnja 2008., s početkom u 12.45 sati – A. S. Puškin: Zlatna ribica

Mjesto: budimpeštanski HOŠIG

HVAR – Književno-znanstvena i scenska manifestacija posvećena teatrološkom i scenskom vrednovanju hrvatske književne i kazališne baštine „35. dani hvarskog kazališta“ održava se od 7. do 10. svibnja na Hvaru u organizaciji Zavoda za povijest hrvatske književnosti, kazališta i glazbe HAZU u suradnji s Poglavarstvom Grada Hvara, Književnim krugom Split i Hvarskim pučkim kazalištem. Središnji je događaj znanstveni skup na temu iz povijesti hrvatske književnosti. Uz hrvatske, sudjeluju i inozemni znanstvenici, a izlaganja se redovito objavljuju u zborniku Dani hvarskog teatra. U dramskom dijelu programa izvode se predstave hrvatskih autora, u starome Hvarskom kazalištu (trenutno u obnovi) ili na otvorenom.

Tema 35. dana hvarskog kazališta je „Nazbilj i Nahvao: Etičke suprotnosti u hrvatskoj književnosti i stvaralaštvu od Marina Držića do naših dana“. Dani hvarskog kazališta utemeljeni su 1974. godine.

Izložba Hrvatski mediteran akademskoga slikara Ivana Balaževića u Budimpešti

16. travnja, u Prosvjetnom središtu „Aranytíz“ je otvarana likovna izložba naslova „Hrvatski mediteran“ akademskoga slikara Ivana Balaževića iz Novoga Vinodolskog. Izložba ostvarena je u zajedničkoj organizaciji Veleposlanstva Republike Hrvatske u Budimpešti, Predstavništva hrvatske turističke zajednice u Mađarskoj i Hrvatske manjinske samouprave budimpeštanskoga V. okruga.

U lijepom broju okupljene goste i uzvanike te ljubitelje likovno-umjetničkih ostvarenja, među inima, izlagačicu stručnoga uvoda, povjesničarku umjetnosti Mađarske nacionalne galerije Lilla Szabó, atašea Veleposlanstva Republike Hrvatske u Budimpešti, Nedu Milišić kao i gosta, akademskoga slikara, Ivana Balaževića pozdravila je srdačnim riječima dobrodošlice zamjenice predsjednice Hrvatske manjinske samouprave V. okruga, Mira Horvat.

U svom govoru, povjesničarka umjetnosti Lilla Szabó je između ostalog kazala: „Likovni umjetnik Ivan Balažević svojom izložbom naslovljenom Hrvatski mediteran zapravo želi nas podsjetiti na onaj krajolik u kojem živi. Slike su mu impresije. Njegova umjetnička ostvarenja ne predstavljaju krajolik koji se prostire iza njegove radionice, planine Velebita ni azurnoplavoga mora, nego ono što osjećamo, što ostaje u nama od raskošne površine vode i njezinih finih romora, mirisa i uzduha. Fenomenalno, ali u ljudskom biću duboko utrta raspoloženja očaravaju na njegovim platnima. Uljem i akrilom obojene slike istovjetno vraćaju blistavost etera baš kao i njegove uzdašno lake pastele. Na ovdje prikazanim platnima prevladavaju bjeline, svijetloplavkaste i tirkiznozelenelne boje... Osim individualnim nadahnućima ostvarenih slika, intenzivno se zanima i grafičkim ilustracijama kao i dekorativnim planiranjima. Njegova cjelovita umjetnost na sebi nosi i suvremeni, tradicionalni karakter hrvatske likovne umjetnosti, koja je istovjetno živahnija, srealnija nego mađarsko slikarstvo. Ne samo o Ivanu Balaževiću nego o cjelokupnoj hrvatskoj

umjetnosti se slobodno može reći da dokazuje i snagu svoje države, te da je svoje nedavne ratove izvojevala ljepotom umjetnosti.“

Neda Milišić je također pozdravila okupljene ispred Veleposlanstva Republike Hrvatske u Budimpešti, i izložbu proglasila otvorenom.

Slikar Ivan Balažević je rođen 1949. u Tavankutu kod Subotice. Diplomirao je na Akademiji likovnih umjetnosti u Zagrebu 1972. u klasi prof. Marijana Detonija. Od 1985. u statusu je slobodnog umjetnika. Član je riječkoga Hrvatskoga društva likovnih umjetnika, Udruge likovnih umjetnika primijenjenih umjetnosti Hrvatske te Hrvatske zajednice samostalnih umjetnika. Dobitnik je niza nagrada za umjetnost. Od 1971. do 2008. imao je 43 samostalnih i 20-ak skupnih izložaba što u Hrvatskoj što diljem svijeta.

Izložbu, osim navedenih organizatora, omogućili su: Turistička zajednica Primorsko-goranske županije i Turistička zajednica Novoga Vinodolskog.

m. dekić

Trenutak za pjesmu

Anton Slavić

Večernji san

Zlatno sunce jur zalazi,
Dolazi nam tiha noć,
Nju sprohadja san, tišina,
V' sebi krijuć novu moć.

Virostojući povidam
Kako me j' iščrpio dan.
Ki se ovo od nas luči
I me mami jur na san!

Slatki san po napor-danu,
Ah, sladji ne moreš bit.
Kad pozabim bitke dana,
Noć već ne zna lipša bit!

Povodom Dana mađarskog pjesništva priređen je i Dan manjina

Hrvatska manjinska samouprava budimpeštanskog VII. okruga (Eržebetvaroš), nakon zadnjih izbora, početkom svoga djelovanja, imala je u svome radnom planu nakanu osnivanja okružne hrvatske plesne skupine, koja je i proradila u privremenom središtu, u gradu Tukulji, ali zbog teškoća oko prostora, nedostataka narodnih nošnji (koje bi trebalo posuđivati) te zauzetosti članova, ona je prestala djelovati. Da bi se ta zamisao na neki drugi način ipak ostvarila, odlučeno je da se iskoriste postojeće mogućnosti za osnivanje mješovitoga komornoga zbora (također s tukuljskim središtem i članstvom). Vrbovanje pjevačkoga društva, uz osobno i zdušno zalaganje uspješno je proveo Franjo Čepelsiget, zastupnik budimpeštanskoga hrvatskog samoupravnog tijela. Na prijedlog predsjednice HMS-a VII. okruga Katice Benčik, zbor od 8-10 članova je i utemeljen pod imenom „Veseli slavuji”. Zbor je nezadugo, nakon utemeljenja, imao priliku za uspješno predstavljanje u okviru kulturne priredbe budimpeštanskog XVII. okruga, te gostovanje u Kalači.

Za umjetničkog voditelja je izabran bivši plesač budimpeštanske Hrvatske izvorne plesne skupine, dobar poznavatelj i ljubitelj naše hrvatske folklorne baštine, Šandor Patarčić, rodom Kačmarac. Organizacijskog poslovanja povjerenje je Franji Čepelsigetiju.

Budući da je povodom Dana mađarskog pjesništva (11. travnja) budimpeštanska samouprava u čast te prigode predvidjela sadržajan i šarolik narodnosni kulturni program – Dan manjina – pod moralnim i skromnim materijalnim okriljem Hrvatske manjinske samouprave VII. okruga, poziv je dobio zbor „Veseli slavuji”.

Već u Tukulji, 10. travnja imali smo prilike u mjesnoj školi poslušati predviđeni program zbora «Veseli slavuji», uz glazbenu pratnju harmonike Edmunda Bende i tamburice samice Franje Čepelsigetija. Dogovoreno je da ćemo se 11. travnja ponovno sresti u glavnome gradu.

Tako je to i zapravo bilo, naime, sudionici slavljia pjesničke riječi i manjinske kulturne večeri u popodnevrim satima okupljali su se u Domu zajedništva u Eržebetvarošu, u Wesselényievoj ulici br. 17, gdje je gledateljstvo pozdravio dogradonačelnik VII. okruga Gábor Devosa.

U povodu rođendana čuvenoga mađarskog pjesnika Attila Józsefa, 11. travnja, koji je datum od 1964. godine proglašen Danom mađarskog pjesništva, mjesna samouprava VII. okruga, radi što boljeg upoznavanja narodnosnih kultura koje su zapravo most između raznih kultura, smatrala je važnim da se predstave manjinske samouprave koje žive

u našem okrugu. U programu su ovoga puta sudjelovali: Romski orkestar iz Eržebetvaroša, s narodnom i gostioničkom glazbom grčki orkestar Glaros i ansambl Balkan Etik, ženski pjevački zbor Srpske gimnazije i osnovne škole u Budimpešti, plesna družina iz Poljske, a izvođenjem narodnih melodija soloharmonike i tepana te autentične baladističke izvedbe i pjevanja umjetnice i voditeljice Malko teatra, Gabriele Hadžikostove bugarska manjina kao i sastav umjetnika Tamása Varge koji je izveo uglazbljene stihove Mihály Vörösmartya i Attila Józsefa. Hrvate – sada već uz orkestar „Bačka” iz Gare – predstavljali su tukuljsko-

eržebetvaroški „Veseli slavuji”, koji su s izvanrednim uspjehom izveli kolaž hrvatskih narodnih pjesama: „Kolo igra, tamburica svira”, „Zora rudi, dan se bijeli”, „Sinoć kad je pao mrak”, „Podvikuje bunjevačka vila”, „Al je fino to tukuljsko vino”, „Pijem ja, pije i žena” i „Vesela je Šokadija”.

I ovim putem čestitamo na osnutku i prvim uspješnim koracima „Veselim slavujima”, u nadi da će oni doživjeti još brojne slične umjetničke uspjehe na svojim budućim nastupima. Sljedeća postaja predstavljanja narodnih bisera naše bogate kulturne baštine biti će im Dušnok.

M. Dekić

Obitelj Barić iz Martinaca

Od Budimpešte do Pečuha preko Sarajeva

Šestoga travnja obilježava se Dan grada Sarajeva i tom prigodom uručuju najviša priznanja na svečanoj sjednici Gradskoga vijeća. Ove su godine, između ostalih, dobitnici Plakete grada Sarajeva veleposlanici Mađarske i Hrvatske, Imre Varga i Josip Vrbošić.

Budimpeštansko izaslanstvo predvodio je gradonačelnik Gábor Demszky. Budimpešta je 7. travnja predstavljena prigodnom izložbom u Uniticu, a iste je večeri održan koncert u Bošnjačkom institutu. Na programu je bio izbor popularnih arija iz Verdievih i Mascagnievih opera, Kálmánovih i Lehárovih opereta, te mjuzikla Andrew Lloyd Webbera. Umjetnici, osobito virtuoz na violini Zoltán Mága, oduševili su publiku.

Pečuško izaslanstvo predvedeno gradonačelnikom Péterom Tasnádiem, 11. travnja u Gradskoj upravi razgovaralo je o unapređenju gospodarske i kulturne suradnje dvaju gradova te o uspostavljanju turističkih veza.

U Sarajevu obilježen 15. ožujka

U Sarajevu je 14. ožujka 2008. g. svečano obilježen mađarski nacionalni praznik – 15. ožujka. Veleposlanik Imre Varga ovom prigodom pročitao je poruku predsjednika Lászla Sólyoma Mađarima u Karpatskoj regiji. Prigodan program pripremili su članovi Mađarskog udruženja. Tako je Timur Muratović govorio o značenju blagdana, a Estela Hadžikadunić recitirala je „Nacionalnu pjesmu“ Sándora Petőfia. Estela je koreografirala i mađarske plesove na Brahmovu glazbu, a izvela su ih djeca u kostimima koje je napravila Klara Hadžikadunić. Nakon službenog programa slijedilo je druženje u prostoru Franjevačkog samostana Sv. Ante na Bistriku.

Leona Sabolek

Natjecanje iz hrvatskoga jezika u Tukulji

U tukuljskoj osnovnoj školi 16. travnja, ispred brojnih i znatijelnih roditelja, održano je natjecanje iz hrvatskoga i engleskoga jezika. Roditelje i učenike pozdravio je, na hrvatskom i mađarskom, nastavnik Edmund Bende, koji već drugu godinu obučava hrvatski jezik od 1. do 6. razreda.

Prosudbeni odbor su tvorili: u svojstvu predsjednika Edmund Bende, članovi: nastavnice Marija Prenner-Doboczky, Nella Korbutz i Zsuzsanna Sweiner.

Nakon odslušanja i hrvatskih i engleskih tekstova, Edmund Bende priopćio je rezultate natjecanja, prema kojima su posebna mjesta dodijeljena uč. 1. r. Dijani Šarac i uč. 3. r. Leticiji Nađ. I. mjesto u kategoriji nižih razreda osvojila je uč. 2. r. Katalin Nađ, II. mjesto uč. 2. r. Petar Šimon Gergić, a III. mjesto uč. 4. r. Ladislav Mađarić. U kategoriji viših razreda I. mjesto je pripalo uč. 6. r. Fanni Lévai, II. mjesto uč. 6. r. Viktoriji Vernjel, a III. mjesto uč. 6. r. Szilvii Jobbágy.

Prema nastavnici engleskog jezika, gđi Nelli Korbutz, I. mjesto u nižim razredima pripalo je Kingi Szankó (4. r.), II. mjesto Georgini Tucskó (4. r.), a u višim razredima I. mjesto osvojila je Szilvia Jobbágy (6. r.), II. mjesto Regina Kalapács (5. r.), a III. mjesto Krisztián Paulusz (6. r.).

Natjecatelji iz hrvatskoga jezika ovoga puta kazivali su stihove poznatih hrvatskih pjesnika iz Hrvatske kao što su: Grigor Vitez, Dobriša Cesarić, Luka Paljetak, Gustav Krklec, Ratko Zvrko i drugi, kao i tuzemnoga hrvatskog pjesnika Marka Dekića.

Sudionicima natjecanja uza Spomenicu dodijeljene su čokolade, turistički leporelo o Zagrebu, a nagrađeni su dobili i vrijedne hrvatske poklon-knjige.

Kako smo saznali, zajedničko natjecanje iz hrvatskog i engleskog jezika održano je i lani, ali ono je proteklo bez ikakve medijske javnosti. Također smo informirani da je pod vodstvom Edmunda Bende od prošle godine s petnaestero učenika proradila i posebna hrvatska plesna skupina. O uzajamnim prijateljskim i radnim odnosima s matičnom domovinom Hrvatskom, naša nastavnica Marija Prenner-Doboczky izrazila se u superlativima, naime, tukuljska škola vez niz godina uspješno surađuje s Osnovnom školom „Prečko“ iz Zagreba.

Tako su učenici – njih 22 i tri nastavnika – lani bili u gostima u zbratimljenoj školi i u njihovu ljetovališnom centru na Jadranu.

Ove se godine u srpnju predviđa dolazak gostiju iz Zagreba koji će tijekom jednoga tjedna boraviti u Višegradu i Tukulji.

Na pitanje, u kolikoj ih mjeri podržavaju većinska gradska i mjesna Hrvatska manjinska samouprava, dobili smo veoma pozitivne odgovore. Naime, većinska mjesna, predvođena gradonačelnikom Pálom Hoffmanom pored obveznih i odgovarajućih održavateljskih godišnjih zaduženosti, koje se odnose općenito na gradsku odgojno-obrazovnu ustanovu, pruža i moralne podrške, odnosno ove godine je dala svoju suglasnost za dva veoma značajna natječaja. Što se pak tiče naše samouprave, koja djeluje u sastavu predsjednice Zorice Babić-Agatić i zastupničkog članstva Stipana Agića, Stipana Agića ml., Stipana Malacka i Ladislava Halasa, prema svojim skromnim materijalnim mogućnostima nastoji maksimalno podržavati poduku i unapređivanje hrvatskoga materinskog jezika.

M. D.

Markovo 2008

Tradicionalna priredba vančaške škole uz bogat program okupila bunjevačke Hrvate s Vancage i iz Baje, ali i okolnih naselja

Plesna skupina vančaške škole

Plesna skupina vančaške škole

Ansambel „Luč“ iz Budimpešte

Dio uzvanika i gostiju

Tradicionalna priredba u organizaciji Općega prosvjetnog središta na bajskej Vancagi – Markovo 2008 – održana je u subotu, 19. travnja. Početkom 2000-ih godina oživljen je nekadašnji običaj za blagdan Svetog Marka, kada su vančaški vjernici u ophodu odlazili posvetiti mlado žito, a on je obogaćen i prigodnim kulturnim programom te pučkom veselicom.

Već po običaju, Markovo je i ove godine započelo misnim slavljem na hrvatskom jeziku i blagoslovom mladoga žita koje je predvodio velečasni Franjo Ivanković, župnik iz vojvođanskog Tavankuta. Misno slavlje uljepšao je tamburaški orkestar i pjevački zbor KUD-a „Ladislav Matušek“ iz Kukinja, a uz kantorsku pratnju Stipana Krekića pjevale su se bunjevačkohrvatske crkvene pjesme.

U nastavku je priređen prigodni kulturni program koji je upriličen u školskoj sportskoj dvorani gdje je okupljene na početku pozdravio ravnatelj tamošnje škole Joso Ostrogonac, koji se ujedno zahvalio svim sudionicima programa, te sponzorima. Kako nam uz ostalo reče, Markovo je ostvareno uz novčanu potporu Ministarstva prosvjete, Javne zaklade za nacionalne i etničke manjine, Hrvatske samouprave Bačko-kiškunske županije i Hrvatske manjinske samouprave grada Baje. Hvalevrijedan je i odaziv mjesnih poduzetnika koji su sami ponudili pomoć darivajući vino i druge potrepštine za priredbu.

U program su nastupili polaznici vrtića i plesna skupina tamošnje škole, pjevački zbor umirovljenika, KUD Ladislava Matušeka iz Kukinja, Hrvatsko umjetničko društvo „Luč“ iz Budimpešte i Orkestar „Čabar“ iz Baje.

Svojom nazočnosti ovogodišnje su Markovo uveličali Katja Bakija, predstavница Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu, zastupnik bajskeg okruga u Parlamentu Róbert Zsigó, i bajskej dogradonačelnik Lajos Búcsú. Pozivu se odazvala i nekolicina predsjednika hrvatskih samouprava iz okolnih naselja, a organizirano su došle skupine bunjevačkih Hrvata iz Gare i Kačmara. Sve u svemu, okupilo se tristotinjak ljudi.

U školskom dvorištu za vrijeme programa započelo je i gastronomsko natjecanje pod nazivom „Vančaški specijaliteti“ na kojem je sudjelovalo 15 natjecatelja. Natjecalo se u raznim kategorijama, a ocjenjivalo se i postavljenjem gostinskoga stola. Tijekom dana okupljeni su mogli pogledati i prigodnu fotoizložbu o Markovu prijašnjih godina, izborom najznačajnijih i najljepših trenutaka ove istaknute manifestacije u toj bajskej četvrti.

Po običaju, na kraju programa otvorena je i bačva vina, a zatim je uslijedila zajednička večera i pučka veselica, plesna zabava na kojoj je goste zabavljao „Čabar“.

Tekst: S. Balatinac
Slika: Erika S. Balaton

ZAGREB – U Koncertnoj dvorani Vatroslava Lisinskoga u Zagrebu treći će se put razlijevati zvuk orkestra u kojem će svirati više od 100 najboljih hrvatskih tamburaša. Ove godine s pravom govorimo o najboljima, o hrvatskoj tamburaškoj reprezentaciji, jer će posebno povjerenstvo (V. V. Škorvaga, M. Ferić, A. Tuca Nikolić i S. Leopold), pošto u četiri travanjka dana preslušaju muziciranje gotovo 200 svirača iz cijele Hrvatske, izabrati orkestar od 120-ak tamburaša koji će izvesti ovogodišnji program. U njemu će, uz djela trojice najplodnijih hrvatskih skladatelja orkestralne tamburaške glazbe (J. Andrića, J. Njikoša i A. Markovića) te tradicijske pjesme iz cijele Hrvatske i novije tamburaške skladbe kao i glazbu iz nekih od najpopularnijih hrvatskih filmova, prava poslastica biti izvedba Mozartove Alla Turce i Ravelova Bolera. Time će nastojanje uprave zagrebačke „Šokadije“ da ovako jedinstvenim i dosad neponovljivim orkestrom popularizira vrhunsko tamburaško muziciranje dobiti još jedno priznanje. Svjedoči tome i velik interes za ulaznice, ali i ulazak među odabrane svirače. Njih gotovo 200 već tri mjeseca uvježbavaju ovogodišnji program, a izvest će ga njih 120 najpripremljenijih. Očekuje se da će među njima biti i dva gradišćanska Hrvata te jedan iz Belgije. Nakon ovogodišnjeg koncerta u zagrebačkoj palači glazbe u utorak, 6. svibnja 2008. u 20.30 sati, očekuje se da će orkestar 100 tamburaša uskoro zasvirati izvan granica Lijepe Naše.

OSIJEK – Trideset i prvi festival hrvatske tamburaške glazbe u organizaciji Hrvatskoga tamburaškog saveza u Osijeku ove se godine priređuje od 16. do 25. lipnja u sedam gradova Republike Hrvatske, a u Pečuhu 22. svibnja. Na ovogodišnjem festivalu hrvatske tamburaške glazbe sudjelovat će 32 tamburaška orkestra s oko 1400 glazbenika. Nacionalno natjecanje tamburaških orkestara, utemeljeno 1991. godine, okuplja skladatelje, dirigente i izvođače iz cijele Hrvatske i goste iz inozemstva. Orkestri nastupaju u pet kategorija: dječji, juniorski, seniorski, tamburaški zborovi i mali sastavi, a najboljima se dodjeljuju zlatna, srebrna i brončana plaketa „Tambura Paje Kolarića“ te plaketa „Dr. Josip Andrić“.

HVAR – Dvanaesti međunarodni festival igrane i dokumentarne radiodrame „Prix Marulić 2008, starim tekstovima u pohode“ održava se na Hvaru od 10. do 16. svibnja u organizaciji Dramskog programa Hrvatskog radija i Europske radiodifuzije. Međunarodni je to festival igrane i dokumentarne radiodrame, posvećen radiodramskim izvedbama tekstova iz svjetske književne baštine, ali i radiodramskim obradama legendi, vjerovanja, običaja i sl. Festival je otvoren raznolikim radijskim umjetničkim žanrovima – od radiodrame u klasičnom smislu (prilagodba staroga dramskog teksta, crkvenog prikazanja, spjeva, epa, romana itd.) do dokumentarističkih i istraživačkih projekata. Festival propituje i uspoređuje različite načine i pristupe u predstavljanju tih sadržaja suvremenome slušatelju. U natjecanju mogu sudjelovati sve zainteresirane radijske postaje. Ocjenjivački sud, sastavljen od sudionika Festivala, dodjeljuje dvije glavne nagrade (za kategoriju dokumentarnog programa i za kategoriju radiodrame) te ostala priznanja. Programi su otvoreni za publiku. Festival se održava od 1997. godine, a u organizaciji sudjeluje od početka i Europska radiodifuzija (EBU – European Broadcasting Union).

SLAVONSKI BROD – Već mjesec dana „Đuro Đaković – Montaža“ angažirana je na obnovi cementare Dunay-Dráva Cement Kft. u Bremenu. Posao vrijedan 7,2 milijuna eura, čiji je nositelj njemački POLysius AG, s kojim „Montaža“ i inače uspješno surađuje, uključuje ugradnju čelične konstrukcije, strojne opreme, vatrostalnog ozida i toplinske izolacije na peći za proizvodnju klinkera, čime će se kapacitet proizvodnje udvostručiti. Posao završava sudjelovanjem brodskih metalaca i u tzv. hladnoj probi, te puštanju proširenih pogona u proizvodnju. Predviđeno je da radovi traju 13 mjeseci. „Zasad nas je ovdje dvadeset i pet, još su u tijeku pripremni radovi, upravo je počela pristizati i oprema“, kaže Mladen Palada uime izvođača radova. „Uskoro ćemo znati hoćemo li biti angažirani i na rušenju starog dijela pogona, što bi značilo dodatni ugovor, ili samo na ugradnji novih segmenata. U špici radova predviđeno je i do 220 radnika. Ovo je praktički naš prvi ulaz na tržište poslova Mađarske i moguća prilika za stjecanje referenci za možebitne nove poslove u budućnosti“, kaže financijski ravnatelj „Montaže“ Darko Katić.

(Zdenko Matićić, Glas Slavonije)

Opraštanje u HOŠIG-u

U životu maturanata svibanj je jako važan mjesec. Ne samo zbog približavajuće mature nego i zbog opraštanja, zadnjeg dana što ga učenici mogu provesti zajedno. U subotu, 26. travnja, s početkom u 11 sati došlo je do opraštanja 12/a i 12/b razreda budimpeštanske hrvatske gimnazije, kako to, uostalom, biva svake godine.

Svečanost su maturanti započeli obilaskom škole u pratnji svojih razrednica Marije Silčanov-Kričković i Anice Petreš-Németh te 11. razreda, uz hrvatske i mađarske oproštajne pjesme. Program je započela maturantica Evelin Vogel recitacijom jedne dojmljive hrvatske pjesme. Marko Steiner, učenik 9/b razreda, odsvirao je hrvatsku pjesmu u čast maturanata. Nakon oproštajnoga govora 11. razreda, na mađarskom i hrvatskom jeziku, slijedio je bunjevački ples gimnazijalaca, a potom najvažniji dio opraštanja: uime maturanata svečani govor održali su Ivan Kvarda iz 12/b razreda na hrvatskom, odnosno Tamara Sallai iz 12/a razreda na mađarskom jeziku. U lijepom i dirljivom govoru prisjetili su se najvažnijih trenutaka gimnazijskoga školovanja te kako je skupina od 15 učenika prerasla u jako dobru zajednicu unatoč tomu

što su činili dva razreda. Oprostili su se od svojih nastavnika i ispričali se za sve svoje greške i nestašnosti. Budući da slike ponekad više govore nego same riječi, maturanti su pripremili zbirku fotografija napravljenih tijekom razrednih izleta, maturnog putovanja odnosno u školi u odmorima ili čak na nastavnim satima. Nakon tih lijepih trenutaka uživali smo u recitacijama Bianke Müllner i Bettine Méhes. Na poziv 11. razreda maturanti su za uspomenu privezali svoje vrpce na HOŠIG-ovu zastavu, i predali ju sljedećemu najstarijem naraštaju, sadašnjem 11. razredu.

Ove su godine prvi put učenici 11. razreda darovali cvijeće posebno svakom maturantu uz prikladan citat. Slijedio je svečani govor ravnateljice Marije Petrić na hrvatskom i na mađarskom jeziku u kojem se posebice obratila svakom učeniku i sažeto nabrojila istaknute rezultate. Svakome je poželjela uspješnu maturu, prijamne ispite, sreću, snage za ostvarenje životnih ciljeva. Na kraju svakome je darovala HOŠIG-ov Almanah objavljen prigodom 10. obljetnice škole. Program su završili maturanti s pjevanjem jedne prekrasne hrvatske pjesme.

- Tiho -

Maturalac u Dubrovniku

Kao bivša maturantica HOŠIG-a, na početku 12. razreda tjedan dana sam provela u Hrvatskoj, točnije u Dubrovniku. To je bilo naše zadnje putovanje zajedno s cijelim razredom, tj. to je bio naš maturalac. Kao svaki razred, i mi smo jako čekali ovaj trenutak, ali bilo nam je i žao jer svi smo znali da poslije sedam dana bezbrižnosti imamo jako malo vremena do mature, odnosno imamo samo nekoliko mjeseci što još možemo zajedno provesti. Ipak jako smo uživali u boravku u Dubrovniku. Zahvaljujući Marici Pendo, ravnateljici Ženskog učeničkog doma iz Dubrovnika, posebno smo se upoznali s tim lijepim gradom – posjetili smo sve kulturne znamenitosti i muzeje, odnosno zadnje večeri otišli smo na večeru gdje smo okusili pravu mediteransku hranu. Nakon tih nekoliko dana svi smo se vratili s doživotnim doživljajima.

U našoj gimnaziji već je uobičajeno da 4. razred za maturalac putuje u Hrvatsku, tj. u Dubrovnik. Prvi posjet bio je još 1997. godine, organizirala ga je Hrvatska matica iseljenika osiguravši sveukupne troškove petodnevno boravka maturantskog razreda u Hrvatskoj, ali poslije škola se već sama trebala snalaziti i isplatiti sve troškove putovanja. Oslanjala se na potporu roditelja maturanata i novčane pomoći hrvatskih budimpeštanskih samouprava. Brzo se pokazalo da osim putnih troškova najviše treba platiti za smještaj i hranu. Zamisao o daljnjem putovanju maturanata rodila se na jednom seminaru u Dubrovniku – zahvaljujući Marici Pendo i Mirjani Karagić, doravnateljici HOŠIG-a: međusobnom zamjenom omogućili su očuvanje ove tradicije.

Tako Marica Pendo ugošćuje maturante iz Mađarske koji tamo provedu tjedan dana, i samo putne troškove trebaju platiti. Obično obilaze znamenitosti i kulturne ustanove u gradu i u okolici. To je jako važno jer Dubrovnik kao kulturno središte pruža jako puno mogućnosti za uživo doživljavanje stvari o kojima su učenici čitali i učili na satima povijesti, zemljopisa, narodopisa ili hrvatskoga jezika i književnosti.

Svake godine pred Uskrsa HOŠIG uzvraća gostoprimstvo – maturanti i nagrađeni studenti dolaze na nekoliko dana u Budimpeštu kako bi se upoznali s glavnim gradom Mađarske.

U međuvremenu ovoj suradnji priključio se i zagrebački Učenički dom Marije Jambrišak, koji je osnovala carica Elizabeta, širom svijeta poznata kao Sisi. Razlog priključivanja vrlo je jednostavan: Zagreb je privlačno mjesto i jako je blizu – bliže je odredište nego Dubrovnik. Ljubica Banović, ravnateljica ove ustanove, uvijek i svestrano pruža pomoć u smještaju naših učenika i profesora. Obično 9. i 10. razred putuje krajem svibnja, kada oni obilaze cijeli Zagreb. Naravno, i hrvatski učenici također dolaze pred Uskrs. Tako su se povezala tri dačka doma, i izgradila čvrstu vezu koja služi primjerom ostalim ustanovama. Zapravo to je rezultat triju prijateljica, što je najbolji način za razvijanje trajnog i dubokog prijateljstva. Radi se o uzajamnoj suradnji.

Ove će godine cijelo nastavničko vijeće iskoristiti poziv i otputovati u Dubrovnik nakon nastave i mature, dakle poslije 20. lipnja.

Bea Letenjei

MALA STRANICA

Izradila: Dijana Kovačić
iz Fitchhaza

U Starinu održano školsko natjecanje u orijentacijskom trčanju

Starinska osnovna škola u suradnji s Mađarskim savezom za orijentacijsko trčanje organizirala je natjecanje u orijentacijskom trčanju. Ova športska disciplina, uzbudljiva i sama po sebi, ovog je puta podržana i računalnom tehnologijom. Svaki je učenik dobio zemljovid sela Starina s ucrtanim postajama na temelju kojeg je morao proći zacrtanu stazu, i to za što kraće vrijeme. Natjecatelji su nosili na ruci čip, koji je pomoću digitalnih čitača na postajama zabilježio putanju i vrijeme natjecatelja. Za pobjedu je osim fizičke spremnosti bila potrebna i snalažljivost u čitanju zemljovida i u pronalaženju skrivenih postaja. Sva ta tehnika i odličja potakli su starinske učenike na maksimalno zalaganje, pa su i rezultati bili prilično tijesni. U kategoriji nižih razreda zlatna odličja dobili su: Viktorija Halas i József Bogdán, a u kategoriji viših razreda Estera Lakatoš i Laslo Matrai. t. k.

Priznanja na Danu manjina

Tibor Čuč

U okviru proljetnog festivala u Kapošvaru, 29. ožujka u Kapošvaru održan je Dan manjina na kojem su sudjelovali predstavnici njemačke, poljske, romske i

hrvatske manjine. Prilikom Dana kapošvarski gradonačelnik Károly Szita pozdravio je predstavnike manjina i zahvalio im na radu kojim obogaćuju život i kulturu grada.

Gradonačelnik je dodijelio priznanja najaktivnijim udrugama i osobama. Za istaknut rad na polju hrvatske manjine uručio je priznanje Tiboru Čuču, dopredsjedniku Hrvatske manjinske samouprave u Kapošvaru i članu predsjedništva Zemaljskoga hrvatsko-mađarskog prijateljskog društva. Inače, g. Čuč jedan je od glavnih podupiratelja Društva.

Priznanje je dodijeljeno i Zemaljskom hrvatsko-mađarskom prijateljskom društvu, koje je umnogome pomoglo da Kapošvar uspostavi vrlo dobre odnose preko granice. Gradonačelnik je zahvalio na pomoći Društvu europskom projektu „Panonska paleta“, bez koje projekt ne bi bio toliko razgranat.

Na Danu manjina svaka manjina predstavila se svojom kulturom. Isječak hrvatskoga kulturnog bogatstva prikazali su KUD „Podravina“ iz Barče i Tamburaški orkestar „Vizin“.

DONJI MIHOLJAC – Uprava toga grada, u zajedničkoj organizaciji s Turističkom zajednicom, 9. travnja sazvala je sastanak gradonačelnika Belišća, Valpova, Slatine, Našice, Orahovice i Donjeg Miholjca. Sastanku su s mađarske strane pribivali čelni ljudi Šikloša i Harkanja. Cilj je sastanka bio usuglašavanje zajedničkih programa općina i gradova, te razrada možebitnih projekata u pograničnoj regiji za koje se može tražiti potpora iz natječaja Interreg IV, čije se raspisivanje očekuje u roku od mjesec dana. Kako je izjavila Melia Vidaković, voditeljica Turističke zajednice Donji Miholjac, predstavili smo program svibanjske Biciklijade i manifestaciju Tour de Slavonia čiji je cilj povezivanje gradova i zaštita čovjekova okoliša te populariziranje biciklizma u turističkome smislu. Očekujemo odaziv i prihvaćanje zamisli o širenju projekta Bike Drive Tour i dogovore s mađarskim partnerima, gradovima Šiklošem i Harkanjem.

Predstavila se Zrinska garda

U serdahelskoj Fedakovoj kuriji 4. travnja pomurskim Hrvatima predstavila se Povijesna postrojba Zrinska garda Čakovec. S obzirom da u Pomurju Hrvati imaju nekoliko ustanova, javnih mjesta koja nose imena Zrinskih, počasna postrojba Zrinske garde ponudila je dolazak na obilježavanje raznih sjećanja na povijesne ličnosti.

Na sjednici su bili članovi predsjedništva, predsjednik Skupštine Zrinske garde Marjan Varga i predstavnici Pomurja. Stjepan Tišler, predsjednik Udruge za unapređivanje Pomurja, predstavio je udruhu i govorio o mogućnostima suradnje; Marija Vargović, predsjednica kaniške Hrvatske manjinske samouprave, govorila je o pomurskim Hrvatima i o njihovim kulturnim priredbama, a Stjepan Vuk, načelnik sela Mlinaraca, spomenuo je mogućnosti suradnje u okviru određenih projekata, te o želji da se u Mlinarcima organizira postrojba za djecu.

Članovi predsjedništva Zrinske garde razmotrili su buduće programe za 2008. g. Povodom Dana Međimurske županije, 26. travnja će nastupati Zrinska garda na čijoj će proslavi pribivati i članovi Mješovitog odbora za suradnju. Utvrđen je dolazak Zrinske garde u kerestursku, mlinaračku i serdahelsku osnovnu školu.

Zamisao Stjepana Vuka o maloj Zrinskoj gradi Garda podržava, tu bi se radilo o djeci školske dobi od 5. do 8. razreda. To se planira u okviru europskog projekta. Zrinska garda će dati logističku potporu u smislu da se točno utvrdi sadržaj, te odore.

Gardu je za Hrvatski glasnik predstavio predsjednik Skupštine Marjan Varga.

„Zrinska garda Čakovec“ osnovana je 30. travnja 2001. g. u Čakovcu, radi očuvanja povijesnih simbola i njegovanja tradicije obitelji Zrinski, promicanja njihove vojničke i kulturne baštine, te obogaćivanja turističkih sadržaja Međimurske županije. Udruga je za geslo i pozdrav uzela riječi iz pjesme Frana Krste Frankopana NAVIK ON ŽIVI – KI

ZGINE POŠTENI. Predsjednik udruge Mihael Štebih, poznati akademski kipar, izradio je rješenja za obilježja udruge: grb, pečat, zastavu i lente. Da bi se jače i vjerodostojnije promovirala vojnička ostavština Zrinskih, na osnivačkoj Skupštini odlučeno je da se u sklopu Udruge ustroji povijesna postrojba Zrinska garda Čakovec, koja će djelovati kao njezin sastavni dio. Zrinska garda broji devedesetak nastupa godišnje u Hrvatskoj i inozemstvu.

Gardisti su pronijeli slavu Hrvatske i obitelji Zrinski na jedan poseban, vidljiv način, od Dubrovnika, Požege, Varaždina, Zagreba, Zadra, Marije Bistrice, Knina, Velike Gorice, Trsata, Hrvatske Kostajnice, Vukovara do Lurda u Francuskoj, Košica u Slovačkoj, Tuchole u Poljskoj te do Rima potkraj rujna 2006. godine i susreta sa Svetim Ocem, što nam je posebno drago. Više puta je nastupala i u Mađarskoj, u Sigetu, Kaniži, Belezni, Serdahelu itd.

Tko može postati pripadnikom povijesne postrojbe?

Mladići u dobi od 18 do 35 godina, visine od 180 cm naviše. Oni se u članstvo primaju po posebnom obredu kada se na prigodnoj svečanosti polaže prisega.

Zatim je angažirana poznata kostimografkinja HNK-a Ika Škomrlj koja je s kolegicom Dijanom Bourek, na temelju povijesnih spisa, oblikovala odoru sličnu onima kakve su nosili Zrinski. Sašiveno je 20 gardijskih višedijelnih odora s kapama, čizmama, sabljama i rukavicama. Jedna odora ima 89 olovnih gumbova i 97 ukrasnih dijelova, pa tako svaka odora teži oko 25 kg.

beta

Medjunarodni folklorišti na probi u Hrvatskom Židanu

Petar Mogyorósi

Helga Meršić

Još par zadnjih falatov pri ručevanju u židanskom Staračkom domu, još par zgodne riči za početak subotnjega sastanka i kreni. 5. aprila već od trideset mladih folklorišta je gostovalo u spomenutom sridnjegradišćanskom selu na probi Medjunarodnoga folklor-noga ansambla. Domaćini Kristijan Čenar, Petar Horvat, Mirjana Šteiner i Helga Meršić uz financijsku potporu Seoske i Hrvatske manjinske samouprave Hrvatskoga Židana su se brigali da nigdor ne ostaje gladan i žedan, kad su došljaci ipak tribali energije ove dva dane za večurne probe a i za noćna druženja ter fešte. Ne moremo izostaviti iz nabiranja da je večera, gulaš iz kuhnje Joška Ravadića ter Jadranke Tot takaj šmekala svim gostom. Kotrigr Medjunarod-noga folklor-noga ansambla odsad putuju svaki misec u neko drugo selo, a paleta ponude je široka, pokidob tancoši dojdju iz Slovačke, Austrije, Ugarske, a pravoda i iz Hrvatske. I prlje nek bi kargdo mislio da je ovo samo zabava, mora se reći da na jednoj probi i dva-tri put se minjaju majice. Prestanka jedva ima, iako Nenad Breka, kako i sam veli, nije strogi peljač, ali mladi zahtjevaju vik naučiti i upoznati još već kusićev iz hrvatskoga folklor. Nekim je čast, drugim pak izazov tancati u ovoj grupi, a to su mi potvrdili i sami člani. Koljnofac, Petar Mogyorósi pelja stručno djelo lani osnovane folklorne grupe u rodnom mu selu, tanca uz MFA još i u vulkoprodrštofskom folklor-nom društvu Poljanci, a svoje folklorno djelovanje je začeo u austrijskom Kolo-Slavuju koji je dotični

vikend gostovao u Buševcu. - Na turneju s Kolo-Slavujem zato nisam prošao kad Koljnof i Buševac jur jako dugo imaju veze i ja sam bio većputi u Turropolju, i svaki vikend mi je dost gust. Sad mi se nije htilo tako daleko poiti, zato sam mislio da ću radje doiti u Židan. U ovom ansamblu vridno je djelati zato kad uz učnju i bolje se spoznamo mi Hrvati iz Slovačke, Austrije i Ugarske i uvjeren sam ki simo dojdjedu oni kanidu i učiti se. Kod nas jezik, hoćemo priznati ali ne, živi u folklor-ni društvu, tamburanju, teatri, i ovde doslovno ide i za naš opstanak. Dokle je človik mlad ove intenzivne probe more prez problemov izdržati, a uz učnju ako smo sposobni i kreativni i sami znamo načinjiti neke gradišćanske koreografije polag čardaša, polke, predstavljajući naše trgadbene, vazmne i pirovne običaje. Ja sam ovde ki se

najmanje bavi s folklorom, samo tri ali četira ljeta i ništ nije lako naučiti, ali s voljom djelam, naravno.

Helga Meršić iz Hrvatskoga Židana je plesačica i mjesnoga društva Čakavci, iz te grupe sve skupa trimi djeluju u Medjunarod-nom folklor-nom ansamblu. - Ova mogućnost da moremo plesati i u nadregionalnom društvu, za nas je svakako veliki plus, jer moremo nove tance naučiti, i koristiti je u našem domaćem folklor-nom djelovanju. Hrvatske koreografije su u svakom pogledu malo teže, brže, i znaju izmučiti človika. Mislim da je meni čast da morem ovde plesati. Ne znam je li smo sad mi ovde najbolji plesači Gradišća, nek toliko znam da smo svi dobri plesači i da volimo skupa biti i tancati, i bilo bi poželjno i dobro da još dugo ljet ostanemo zajedno.

Ono što se zasad točno zna za ov ansambl je to da folklorišti MFA pri redovnoj probi najt će se znova ovoga vikenda u Bizonji, a sigurno će sudjelovati, vjerojatno kot i taboraši, na 15. Gradišćanskom omladinskom taboru u Hrvatskom Židanu, od 10. do 13. julija.

-Tiho-

Pismo čitatelja

Je li to bila generalna sjednica Društva Gradišćanskih Hrvatov u Ugarskoj?

Je li bila generalna sjednica Društva Gradišćanskih Hrvatov u Ugarskoj (DGHU) 11. aprila, petak? To je pitanje kad, po mojem mišljenju, zapravo i to se ne zna! Neki zastupnici nisu dobili pozivnicu od ilegalne predsjednice Marije Pilšić, ka na 2006-ljetnom izboru poslanikov za kongres Saveza Hrvata u Mađarskoj nije dobila ni mandata. Nje mandat je istekao u marcijušu 2006. ljeta, tako isto ljeto u decembru na održanoj sjednici nje mandat jur nije vridio. I onda sam tvrdio i sad tvrdim da je ona ilegalno birana za funkciju predsjednice DGHU-a. Peljačstvo se bira od zastupnikov po statutu, po zakonu za odruženje svagdir. Mi jur nimamo legalno peljačstvo i zato ne pokidob 2006. ljeta izbirani tajnik Društva Geza Völgyi, i tako i dopredsjednik DGHU-a Čaba Horvath su si zeli za funkciju samo na jedno ljeto, ništ već, a od toga gor riči sad nije bilo. I to je jako smišno, unfer. Istina, na ovoj dotičnoj sjednici neki nisu imali ni pravo glasa, a neki kot sam i prlje već napisao, nisu ni bili pozvani. Kako more biti sazvana generalna sjednica kad točno se zna da je skoro istovrimeno u Šopronu prezentacija knjige? To je metoda zloglasnih vrimen „pozvat ću te, ter i onako ne moreš doiti“! To već šesto ljeto djela Marija Pilšić. Ne zna se broj pozvanih, ne zna se broj zastupnikov... Prošlo ljeto nije bilo sjednice DGHU-a, pitam se zašto? I onda sad kako dalje? Još je čemernije od toga da za minulo ljeto nismo imali ni odobreni proračun, a onda kako, ter na kojoj osnovi je potrošeno 2,5 milioni forintov? Sada prez toga odobravanja kako da prihvatimo izvješćaj? Neka se odobrava da se podili nekoliko forintov, a predsjednica Društva se vozi u jednom ljetu za 938 000 Ft??? Po mojoj brojidbi je to 45 000 kilometarov!!! Kamo i zač zavozi „ilegalna predsjednica“ Marija Pilšić toliko, a plus k tomu, ona sama? Zbudite se jur, Gradišćanci! Ja samo to pitam, ovako smo nesrični, mlahavi da ne znamo odstraniti fiktivnu i ilegalnu predsjednicu? Sada potribujemo da Marija Pilšić veljek se odreče od svoje funkcije, a u majušu na predvidjenoj sjednici Društva se bira novo, legalno peljačstvo svih Gradišćancev. Mislim da nikomur ne fali, niti će biti na hasan jedan sudski proces! Ako drugačije ne, onda prik suda ćemo morati riješiti i čuvati naše Društvo Gradišćanskih Hrvatov u Ugarskoj da to bude u službi ter i u interesu svim Gradišćanskim Hrvatom, a ne samo jednoj osobi, a s njom skupa ilegalnim ljudem! Vince Hergović

Utemeljeno Kulturno i športsko društvo

U Serdahelu već dosta dugo ne djeluje športski klub pa ni kulturna udruga. Istina, nogometni veterani već više desetljeća svaki tjedan se okupljaju na mali nogomet, ipak dosada nisu osjećali potrebu da osnuju športsko društvo. Vidjevši prednosti osnivanja društva i njegove registriranosti, nekoliko igrača malog nogometa odlučilo je da će utemeljiti društvo. Želja im je da pomalo ožive civilno stanovništvo naselja, naime, nakon društvenih promjena žitelji sela postali su pasivni u društvenome životu, teško ih je okupiti na zajedničke programe.

– *Ljubitelji ribolova okuplja ribolovno društvo, koje aktivno djeluje već gotovo tri desetljeća; umirovljenike okuplja njihovo društvo, ali za sredovječne osobe i mladež ne postoji civilna organizacija koja bi im nudila razne aktivnosti* – reče glavni poticatelj društva Arpad Kolman, koji je i vijećnik u mjesnoj samoupravi.

Društvo će se registrirati pod imenom Kulturno i športsko društvo Serdahel i među njegove članove mogu se registrirati svi koji kane oživiti kulturni i športski život naselja. Osim toga društvo želi čuvati i njegovati hrvatsku kulturu u mjestu i zastupati interese hrvatske manjine, uspostaviti veze preko granice, organizirati športske i kulturne priredbe i uključiti u njih mjesne poduzetnike. Nova organizacija kani surađivati s mjesnom manjinskom samoupravom, to jamči i nazočnost predsjednika manjinske samouprave među osnivačima.

Na osnivačkoj sjednici bilo je 11 članova. Za predsjednika društva izabran je Arpad Kolman, članovi predsjedništva su Kristijan Kuzma i Zoltan Tišler mladi. Članarina je pet tisuća forinti godišnje. Nakon registracije društvo će opet zasjesti i izraditi plan godišnjeg programa.

Beta

Glasi bisernice

Foto: Zambo

U organizaciji Hrvatske manjinske samouprave IX. okruga, 12. travnja s početkom u 19 sati priređena je hrvatska večer Glasi bisernice. U okviru tog programa, nakon svečanog otvaranja održan je susret tamburaških orkestrara. Nastupio je Orkestar Orašje iz Vršende, koji djeluje od 1999. godine. Orkestar predstavlja narodnu šokačku glazbu Baranje, a osim toga svira i makedonske, slavonske, bošnjačke melodije. Odsvirali su vijenac šokačkih napjeva iz Baranje. Slijedili su Koljnofski tamburaši. U Koljnofu 1975. godine utemeljen je prvi tamburaški orkestar, a 1996. počinje s radom jedan potpuno novi orkestar na čelu s Gezom Völgyijem, koji s tim orkestrom radi do dana današnjeg. On u koljnofskoj školi podučava tamburu kao predmet, od četvrtog do šestog razreda, a popodne fakultativno svaki tjedan dva puta imaju tamburašku probu. Sveukupno imaju 50 aktivnih tamburaša. Nastupaju u Mađarskoj, Hrvatskoj, Austriji, Slovačkoj... Nakon njih slijedilo je Hrvatsko kulturno društvo „Čunovo” koje djeluje od 1989. godine. Najvažniji je cilj Društva očuvanje hrvatskih tradicija i jezika, stoga se najveća pozornost posvećuje radu s djecom i mladima te organiziranju različitih priredaba.

„Čunovo” gaji prijateljske odnose sa svim hrvatskim društvima u Slovačkoj i s brojnim hrvatskim društvima u inozemstvu. Tambu-

raška skupina „Čunovski bečari” osnovana je u rujnu 2000. godine i radi u okviru Hrvatskoga kulturnoga društva „Čunovo”. Ima 15 aktivnih članova u dobi od 11 do 21 godine. Uglavnom izvode izvorne gradišćansko-hrvatske „jačke” iz okolice Čunova, te iz cijeloga Gradišća. na repertoaru im se nalaze također pjesme i plesovi iz Hrvatske. Preko cijele godine često nastupaju u Slovačkoj, Austriji, Mađarskoj i Hrvatskoj. Svirali su izvorne pjesme iz svoga zavičaja. Na kraju programa slijedio je Tamburaški sastav iz Petrovoga Sela, koji radi već 25 godina kao prateći sastav pjevačkoga zbora „Ljubičica” i HKD-a „Gradišća”. Svirao je hrvatske melodije iz Gradišća i iz matične zemlje. Te večeri u sastavu je nastupio i Mikloš Kohut, načelnik Petrovoga Sela.

Došli su gosti i iz Tavankuta, Hrvatsko kulturno prosvjetno društvo „Matija Gubec”, koji su donijeli izložbu slika od slame. Društvo je osnovano 1960-ih godina. Imaju Likovnu koloniju unutar koje rade žene slikarice i žene slamarke, koje pletu pernice, prave slike od slame na kojima oživljavaju specifične motive i sadržaje iz bunjevačkog života. Više puta su već bili i u Budimpešti.

Nakon nastupa tamburaša slijedio je bal do zore, uz pratnju „Orašja” i „Pinkice”. Tijekom večeri mogao se kušati burek.

Bea Letenjei